

No:

Date: / /2016

ژماره: ٨١١٠ / ٤

ریکه‌وت: ٢٠١٦ / ٥ / ٢٥

کوردی: ٢٧١٦ / ٣ / ٢

رێنمایی ژماره (٤) ی سالی ٢٠١٦

رێنمایی خوێندنی ماسته‌ر له زانکۆ حکومه‌یه‌کانی هه‌ریکی کوردستان بۆ سالی خوێندنی (٢٠١٦-٢٠١٧)

ئاماژه به (ته‌وه‌ری پێنجه‌م / رێنماییه‌کانی خوێندنی ماسته‌ر و دکتۆرا) له کۆنووسی کۆبوونه‌وه‌ی ژماره (٣) ی هه‌نجومه‌نی وه‌زاره‌ت که له رۆژانی (سێشه‌مه‌مه ریکه‌وتی ٢٠١٦/٥/٣ و دووشه‌مه‌مه ریکه‌وتی ٢٠١٦/٥/٩) ئه‌نجام درابوو، بپاردره‌ به‌ ده‌رکردنی رێنمایی خوێندنی ماسته‌ر له زانکۆ حکومه‌یه‌کانی هه‌ریکی کوردستان به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌:

ته‌وه‌ری یه‌که‌م / مه‌رجه‌کانی پێشکه‌ش کردن:

١- مه‌رجی تیکرای نمره (معدل) ی به‌کالۆریۆس:

تیکرای نمره (معدل) ی به‌کالۆریۆسی پێشکه‌شکار نابێت له (٦٠%) که‌مه‌تر بێت که مه‌رجه‌که‌ بۆ پێشکه‌شکردن، جگه‌ له ده‌رچووانی فاکه‌لته‌ی/کۆلیژ و سکوله‌کانی (پزیشکی، پزیشکی ددان، ده‌رمانسازی) که ره‌چاوی تیکرای نمره‌یان بۆ ناکرێت. بۆیه تیکرای نمره‌ی (٦٠%) هه‌یج خال وه‌رناگرێت بۆ چوونه‌ ناو پێشبرک، به‌ زیادبوونی هه‌ر نمره‌یه‌ک خالێک وه‌رده‌گرێت (بۆ نمونه ئه‌گه‌ر پێشکه‌شکارێک تیکرای نمره‌که‌ی (٦٥%) بوو (٥) خالی پێ ده‌ده‌رێت بۆ چوونه‌ ناو پێشبرک، ئه‌گه‌ر یه‌کیکی تر تیکرای نمره‌ی (٧٠%) ی هه‌بوو ئه‌وا (١٠) خالی بۆ زیاد ده‌کرێت.

٢- مه‌رجی ئاستی توانستی زمانی ئینگلیزی له کاتی پێشکه‌شکردن:

أ- له قۆناغی پرۆسه‌ی پێشکه‌شکردن هه‌موو خوازیارێک مافی پێشکه‌شکردنی بۆ خوێندنی ماسته‌ر هه‌یه‌ به‌بێ هه‌بوونی مه‌رجی توانستی زمانی ئینگلیزی، به‌لام قوتابی/ خوێندکاری ماسته‌ر دواي کاندیدکردنی بۆ خوێندن، مه‌رجه ئاستی توانستی زمانی ئینگلیزی به‌رزبکاته‌وه‌ بۆ نمره‌ی (٥ IELTS) یان نمره‌ی (٥٥٦ TOEFL-IBT) یان نمره‌ی (٤٩٥ TOEFL-PBT) یاخود (٤٧٠ PEARSON ACADEMIC-PTE) به‌ مه‌به‌ستی ده‌ست پێکردنی بۆ کۆرسی ئه‌کادیمی خوێندن، به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ مافی به‌شداریکردنی له کۆرسی ئه‌کادیمی نابێت تاوه‌کو مه‌رجی زمانی ئینگلیزی نمره‌ی داواکراوی سه‌ره‌وه‌ به‌ده‌ست ده‌هێنێت له ماوه‌ی سالی‌کدا له ریکه‌وتی کاندیدکردنی.

ب- ئه‌و خوازیاران‌ه‌ی که مه‌رجی توانستی زمانی ئینگلیزی داواکراوی (برگه‌ی أ) ی سه‌ره‌وه‌یان تێدا په‌، ئه‌وا راسته‌وخۆ ده‌ست به‌ خوێندنی ئه‌کادیمی ده‌که‌ن.

ج- سه‌باره‌ت به‌و خوازیاران‌ه‌ی که مه‌رجی توانستی زمانی ئینگلیزی داواکراوی (برگه‌ی أ) ی سه‌ره‌وه‌یان تێدا نیه‌، ده‌توانن له ماوه‌ی (١) یه‌ک ساڵ ئاستی توانستی زمانی ئینگلیزی خۆیان به‌رز بکه‌نه‌وه‌ له ریکه‌ی ئه‌نجامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زمانی ئینگلیزی بۆ گه‌یشتن به‌ ئاستی پێویستی برگه‌ی (أ) ی سه‌ره‌وه‌. به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ ئه‌گه‌ر مه‌رجی توانستی زمانی ئینگلیزی داواکراوی (برگه‌ی أ) ی سه‌ره‌وه‌یان به‌ده‌سته‌نه‌هێنا، ئه‌وا راسته‌وخۆ فه‌رمانی سرینه‌وه‌ی ناو (ترقیقین قید)یان بۆ ده‌رده‌کرێت.

د- له‌مه‌ودوا سێننه‌ره‌کانی زمانی ئینگلیزی زانکۆ حکومه‌یه‌کان رۆلی پێگه‌یاندن و ئاماده‌کاری ده‌بینن و ده‌کرێت قوتابیان/خوێندکاران خولی زمانی ئینگلیزی له سێننه‌ره‌کانی زمانی ئینگلیزی زانکۆکان ئه‌نجام بدن به‌ مه‌به‌ستی به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی توانستی زمانی

ئینگلیزی تاوه‌کو دواتر بتوانن نمره‌ی پێویستی داواکراوی تاقیکردنه‌وه‌ی ئه‌لیکترۆنی (IELTS ی 5) پێنجی ئابلیتس یان نمره‌ی (56) (TOEFL-IBT) یان نمره‌ی (495 ی TOEFL-PBT) یاخود (47 ی PEARSON ACADEMIC-PTE) به‌ده‌ست به‌ئینیت.

تێبینی:

أ- سه‌باره‌ت به‌ ئه‌نجامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی ستانداردی توانستی زمانی ئینگلیزی که له سه‌روهه‌ ئاماژه‌ی پێدراوه (TOEFL, IELTS, PEARSON ACADEMIC-PTE) له ناوه‌وه و ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێمی کوردستان و شاره‌کانی دیکه‌ی عێراق و ده‌ره‌وه‌ی ولات، پێویسته‌ ئه‌و سێنته‌ره‌ی تاقیکردنه‌وه‌ی لێ ئه‌نجام ده‌درێت لقی بێت له لقه‌کانی بکه‌ی سه‌ره‌کی ئه‌و تاقیکردنه‌وه‌، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش ده‌بێت پشت به‌ وێب سایته‌ی فه‌رمی (IELTS و TOEFL و PEARSON ACADEMIC-PTE) به‌سه‌تریت و تێیدا ئاماژه‌ به‌وه‌کراپیت که لقی ئه‌و سێنته‌ره‌ له‌و شاره‌ هه‌یه‌ که پێشکه‌شکار تاقیکردنه‌وه‌ی لێ ئه‌نجام داوه‌.

ب- پێویسته‌ له‌سه‌ر زانکۆکان راست و دروستی (صحة‌ صدور) بۆ به‌روانامه‌ی توانستی زمانی ئینگلیزی ئه‌و تاقیکردنه‌وه‌ (IELTS و TOEFL و PEARSON ACADEMIC-PTE) بکه‌ن که له ناوه‌وه و ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێمی کوردستان و شاره‌کانی دیکه‌ی عێراق به‌ پیتی خالی (أ)ی بره‌گی (2-مه‌رجی ئاستی توانستی زمانی ئینگلیزی) له (ته‌وه‌ری یه‌که‌م)ی سه‌روهه‌ به‌ده‌سته‌نراون.

ج- سه‌باره‌ت به‌ تاقیکردنه‌وه‌ی ئه‌لیکترۆنی زمانی ئینگلیزی وه‌کو (IELTS, TOEFL, PEARSON ACADEMIC-PTE) پێویسته‌ ماوه‌که‌ی به‌سه‌ر نه‌چوو بێت و بۆ ماوه‌ی (2) دوو ساڵ (له‌سه‌ر به‌نما‌ی رێکه‌وتی تاقیکردنه‌وه‌) ئه‌ژمار ده‌کرێت. د- ئه‌و پێشکه‌شکارانه‌ی هه‌لگری به‌روانامه‌ی (به‌کالۆریۆسن له‌ پسه‌وری زمانی ئینگلیزی و وه‌رگیران)، پێویسته‌ تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زمانی ئینگلیزی ئه‌نجام بدن و هه‌مان ئاست که له خالی (أ)ی بره‌گی (2-مه‌رجی ئاستی توانستی زمانی ئینگلیزی) له (ته‌وه‌ری یه‌که‌م) ئاماژه‌ی پێدراوه‌ به‌ده‌ست به‌ئین.

3- مه‌رجی تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زانستی:

أ- تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زانستی ئه‌نجام ده‌درێت و رێژه‌ی (20%) نمره‌ی بۆ ته‌رخان ده‌کرێت و (70%)ی تریش له‌سه‌ر تیکرای نمره‌ی به‌کالۆریۆس ئه‌ژمار ده‌کرێت بۆ به‌شداریکردن له‌ پێشبرکێ، مه‌رجه‌ پێشکه‌شکار ده‌رێجیت له‌م تاقیکردنه‌وه‌یه‌ (واته‌ مه‌رجه‌ 10 نمره‌ یان زیاتر له 20 نمره‌ی ته‌رخانکراو بۆ تاقیکردنه‌وه‌ به‌ده‌ست به‌ئینیت، به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ مافی به‌شداریکردن له‌ پێشبرکێ نیه‌)، لێره‌دا نمره‌ی (10) پانزه‌ له‌ تاقیکردنه‌وه‌ هه‌یج خال و هه‌رناگریت واته‌ (0) سفر (خال)ی ده‌بێت و به‌ زیاده‌بونی هه‌ر نمره‌یه‌ک (1) یه‌ک خالی بۆ زیاد ده‌کرێت (بۆ نمونه‌ ئه‌گه‌ر پێشکه‌شکار نمره‌ی (16)ی هه‌ینا له‌ تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زانستی، ئه‌وا (1) یه‌ک خال و هه‌رده‌گریت بۆ به‌شداریکردن له‌ پێشبرکێ، ئه‌گه‌ر نمره‌ی (20) بیه‌ستی هه‌ینا ئه‌وا (5) پێنج خالی پێ ده‌درێت بۆ به‌شداریکردن له‌ پێشبرکێ).

ب- پێویسته‌ لێژنه‌یه‌کی تایبه‌ت له‌سه‌ر ئاستی کۆلیژ یان به‌ش سه‌ره‌رشته‌ی تاقیکردنه‌وه‌کان بکات.

ج- هه‌رکاتێک کورسی به‌تال ماپه‌وه‌ به‌ گشت جو‌ره‌کانی کورسی ته‌رخانکراو، ئه‌وا به‌ هه‌یج شێوه‌یه‌ک کورسیه‌کان پێ ناکرێته‌وه‌.

د- هه‌یج زانکۆیه‌ک بۆی نیه‌ کورسی خوێندن زیاد بکات بۆ پلانی په‌سه‌ندکراو له‌ لایه‌ن وه‌زاره‌ته‌وه‌.

ه- بۆ دیاریکردن ژماره‌ی کورسیه‌کانی خوێندنی ماسته‌ر له‌ هه‌ر به‌شێک، پێویسته‌ میلاکی ئه‌و به‌شه‌ و پێداویستی راسته‌قینه‌ی خوێندنی ماسته‌ر بکریته‌ پێوه‌ری سه‌ره‌کی، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش وه‌زاره‌تی خوێندنی باڵا چاودێری و وردبینی پلانه‌کانی خوێندن ده‌کات. تێبینی: پێویسته‌ له‌گه‌ڵ پێشکه‌شکردنی پرسپاره‌کانی تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زانستیدا، وه‌لامی نمونه‌ی پرسپاره‌کان پێشکه‌ش به‌ لێژنه‌ی تاقیکردنه‌وه‌کان بکریته‌.

٤- مەرگی ته‌مه‌ن :

أ- میچ (سقف)ی ته‌مه‌ن مەرجه بۆ پیشکەشکردن، واته ناییت ته‌مه‌نی خوازیار له (٤٥) چل و پینچ سأل (له‌سه‌ر بنه‌مای سأل) له‌دایکه‌وون زیاتر بیت بۆ کارمه‌ندانی سه‌ر به دامه‌زراوه‌کانی وه‌زاره‌تی خوێندنی باڵا له کاتی پیشکەشکردندا. سه‌باره‌ت به پیشکەشکارانی ده‌ره‌وه‌ی داموده‌زگا‌کانی وه‌زاره‌تی خوێندنی باڵا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی خوێندنه‌که‌یان به شیوازی پارالێل ده‌بیت بۆیه ره‌چاوی میچ (سقف)ی ته‌مه‌نیان بۆ ناکریت.

ب- ئه‌و موعی‌د و فه‌رمانبه‌رانه‌ی سه‌ر به داموده‌زگا‌کانی وه‌زاره‌تی خوێندنی باڵا و ته‌مه‌نیان له (٤٥) چل و پینچ سأل زیاتره، بۆیان هه‌یه داواکاری پیشکەشی بکه‌ن به هه‌مان پۆه‌ره‌کانی سیستمی پارالێل.

٥- مەرگی سألانی خزمه‌ت و تێپه‌رپوونی ماوه‌ی پێویست به‌سه‌ر ده‌رچووندا:

أ- بۆ خوازیارانی دامه‌زراو (واته فه‌رمانبه‌ری هه‌میشه‌یی بن له یه‌کێک له داموده‌زگا‌کانی حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان)، پیشکەشکار مەرجه (٢) دوو سأل ته‌واوی خزمه‌تی فیعلی دوا‌ی به‌ده‌سته‌ینانی بروانامه‌ی به‌کالۆریۆس و دامه‌زراوندی هه‌بیت تا رێکه‌وتی ده‌سته‌پێکردنی خوێندنی ماسته‌ره‌که‌ی، به پێچه‌وانه‌وه مافی وه‌رگرتنی مۆله‌تی خوێندنی ناییت.

ب- ئه‌و خوازیاران‌ه‌ی که دانمه‌زراون له دام و ده‌زگا‌کانی حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان، به‌بێ هه‌بوونی مەرگی دوو سأل ده‌رچوون و تێپه‌رپین به‌سه‌ر به‌ده‌سته‌ینانی بروانامه‌ی به‌کالۆریۆس مافی پیشکەشکردنیان هه‌یه و پێویسته به‌لێننامه‌ی یاسایی له زانکۆ پیشکەش بکه‌ن که له هه‌چ داموده‌زگایه‌کی میری دانمه‌زراون.

ته‌وه‌ری دووه‌م/ مەرچ و پێداویستی کردنه‌وه‌ی خوێندنی ماسته‌ر:

١- بۆ کردنه‌وه‌ی خوێندنی ماسته‌ر له هه‌ر به‌شێکی زانستی مەرجه به‌لایه‌نی که‌م (٣) سڤ پرۆفیسۆری یاریده‌ده‌ر یان (٢) دوو پرۆفیسۆری یاریده‌ده‌ر + (٢) دوو هه‌لگری بروانامه‌ی دکتۆرا که دوو توێژینه‌وه‌ی بلۆکراوه‌ی (محکم)ی دوا‌ی دکتۆرای هه‌بیت که پسه‌پۆریان له هه‌مان بواری به‌شه‌که‌یه و مەرجه‌یه ئه‌و به‌رپۆزانه له‌سه‌ر میلاکی هه‌میشه‌یی به‌شی زانستی بن یان خانه‌نشینکراوی هه‌مان به‌ش بن یاخود گریبه‌ست یان ته‌نسیبکراو بن له هه‌مان ئه‌و به‌شه، لێره‌دا پێویسته ئه‌و به‌رپۆزانه که ستافی به‌شێکی دیاریکراون دووباره نه‌بنه‌وه له به‌شێکی تر.

٢- سه‌باره‌ت به کردنه‌وه‌ی خوێندنی ماسته‌ر له به‌شه‌ هاوشپۆه‌کانی هه‌مان زانکۆ وه‌کو (کوردي و کوردي، عه‌ره‌بی و عه‌ره‌بی، ئینگلیزی و ئینگلیزی، کیمیا و کیمیا...هتد) ده‌کریت ستافی هه‌ردوو به‌شه‌که له کاتی هه‌بوونی مەرجه‌کانی خالی (١)ی سه‌ره‌وه خوێندنی ماسته‌ر بکه‌نه‌وه.

٣- سه‌باره‌ت به پسه‌پۆری بۆ کۆمه‌له‌ی پزیشکيه‌کان، مەرجه‌کانی خالی (١)ی سه‌ره‌وه له‌سه‌ر ناستی (کۆلیژ/ سکول) ئه‌ژمار ده‌کریت.

٤- پێویسته زانکۆکان پلانی خوێندنی ماسته‌ر ئاماده بکه‌ن له‌و به‌شانه‌ی که پێشوتر خوێندنی ماسته‌ریان تیدا کراوه‌ته‌وه بۆ سألێ خوێندنی (٢٠١٤-٢٠١٥) و ئیستاش مەرگی خالی (١)ی سه‌ره‌وه و پێداویستی به‌رده‌وامیان تێدايه، واته به‌پێی بوونی مامۆستای پسه‌پۆر به‌پله‌ی زانستی پێویست به‌پێی رێنمايه‌کان و بوونی پێداویستیه‌ زانستیه‌کانی دیکه بۆ خوێندنی ماسته‌ر.

٥- سه‌باره‌ت به‌و به‌شانه‌ی که ده‌یان‌ه‌وێت خوێندنی ماسته‌ر بکه‌نه‌وه بۆ یه‌که‌م جار و مەرجه‌کانی خالی (١) یه‌کی سه‌ره‌وه‌یان تێدايه و دوو خولی به‌کالۆریۆسیان ده‌رچوواندوه، ده‌توانن پرۆپۆزه‌لی کردنه‌وه‌ی خوێندنی ماسته‌ر پیشکەش به‌ لێژنه‌ی بالایی دلنایایی جۆری وه‌زاره‌ت بکه‌ن بۆ ره‌زامه‌ندی و په‌سه‌ندکردنی.

تێبینی: زانکۆ پۆلیته‌کنیکه‌کان له مەرگی تێپه‌رپوونی ده‌رچوونی دوو خولی به‌کالۆریۆس ته‌نها بۆ سألێ خوێندنی (٢٠١٦-٢٠١٧) ده‌به‌خشرین.

اقليم كوردستان – العراق

مجلس الوزراء

وزارة التعليم العالي والبحث العلمي

مديرية الشؤون القانونية

Kurdistan Regional Government
Council of Ministers
Ministry of Higher Education & Scientific Research

هەرێمی کوردستان – عێراق

هه‌نجومه‌نی وه‌زیران

وه‌زاره‌تی خوێندنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی

به‌رێوه‌به‌رایه‌تی کاروباری یاسایی

- ٦- ماوه‌ی خوێندنی ماسته‌ر له‌م سېستمه‌دا بریتیه‌ له (٢) دوو ساڵ (جگه‌ له‌ ماوه‌ی زمانی ئینگلیزی) له‌ ده‌سه‌لاتی هه‌نجومه‌نی کۆلیژه‌ کە بۆ ماوه‌ی (٦) شه‌ش مانگ بۆ جاری یه‌که‌م به‌ مووچه‌ ماوه‌که‌ درێژ بکاته‌وه‌ و له‌ ده‌سه‌لاتی هه‌نجومه‌نی زانکۆیه‌ بۆ ماوه‌ی (٦) شه‌ش مانگ بۆ جاری دووهم به‌ مووچه‌ ماوه‌که‌ درێژی بکاته‌وه‌ (که‌ دوایی‌ن درێژکردنه‌وه‌یه‌). به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ قوتابی/خوێندکاری ماسته‌ر فه‌رمانی سه‌رینه‌وه‌ی ناو (ترقی‌ن القید)ی له‌ خوێندن بۆ ده‌رده‌چیت.
- ٧- به‌پێی بریاری هه‌نجومه‌نی وه‌زاره‌ت له‌ کۆبوونه‌وه‌ی ژماره‌ (٥) که‌ له‌ ٢٩/٦/٢٠١٥) هه‌نجامدرا، په‌زامه‌ندی دراوه‌ له‌ سه‌ر کردنه‌وه‌ی خوێندنی باڵا/ ماسته‌ر له‌ ده‌سته‌ی کوردستانی بۆ دیراساتی سه‌راتیجی و توێژینه‌وه‌ی زانستی به‌ هاوبه‌شی له‌ گه‌ڵ یه‌کیه‌ک له‌ زانکۆکان، وه‌ پروانه‌می ماسته‌ر له‌ لایه‌ن زانکۆیه‌که‌وه‌ به‌ هاوبه‌شی ده‌دری‌ت لۆگۆ (نارم)ی هه‌ردوو لای له‌ سه‌ر ده‌بیت.

ته‌وه‌ری سه‌یه‌م/ سه‌باره‌ت به‌ خو‌ازیارانه‌ی که‌ دانیشتووی ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێمی کوردستانی عێراقن یان هه‌لگه‌ری ره‌گه‌زنامه‌ی عێراقی نین:

١. هاو‌لاتی عێراقی دانیشتووی ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێمی کوردستان مافی پێشکه‌شکردنی هه‌یه‌ بۆ خوێندنی ماسته‌ر به‌ سېستمی پارا‌ئیل.
٢. سه‌باره‌ت به‌ خو‌ازیارانه‌ی که‌ دانیشتووی ده‌ره‌وه‌ی عێراقن (واته‌ هه‌لگه‌ری ره‌گه‌زنامه‌ی عێراقی نین) واته‌ پێشکه‌شکاری نێوده‌وله‌تین، نه‌وا مافی پێشکه‌ش کردنیان بۆ خوێندنی ماسته‌ر هه‌یه‌ و له‌ کاتی ده‌سته‌به‌رکردنی مه‌رجه‌ زانستیه‌کاندا راسته‌وخۆ به‌ سېستمی پارا‌ئیل وه‌رده‌گیرین و ناچه‌ن پێشبرکێ، مه‌به‌ست له‌م هه‌نگاوه‌ش بریتیه‌ له‌ هاندانی پێشکه‌شکاری نێوده‌وله‌تی بۆ مه‌به‌ستی هه‌نجامدانی خوێندنی ماسته‌ر له‌ زانکۆکانی هه‌رێمی کوردستان. بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش پێویسته‌ پێشکه‌شکاری به‌ لێننامه‌ی یاسایی له‌ زانکۆ پرکاته‌وه‌ که‌ هه‌لگه‌ری ره‌گه‌زنامه‌ی عێراقی نییه‌.

ته‌وه‌ری چواره‌م : پێداوێستیه‌ زانستیه‌کانی وه‌رگرتنی پروانه‌می ماسته‌ر:

- ١- مه‌رجه‌ قوتابی/ خوێندکاری ماسته‌ر دوا‌ی وه‌رگرتن و پێش ده‌سته‌پێکردنی کۆرسه‌کانی خوێندن، مه‌رجی ئاستی توانستی زمانی ئینگلیزی که‌ بریتیه‌ له‌ به‌ده‌سته‌پێنانی نمره‌ی (5) ئایلتس یان نمره‌ی (56) (TOEFL-IBT) یان نمره‌ی (495) (TOEFL-PBT) یاخود (47) (PEARSON ACADEMIC-PTE) مسۆگه‌ر کردبێت بۆ سه‌رجه‌م پسیۆرییه‌کانی زانستی و مرۆقا‌یه‌تی، به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ مافی چوونه‌ نێو کۆرسی ئەکادیمی نیه‌ تا به‌ده‌سته‌پێنانی ئەم مه‌رجه‌ی توانستی زمانی ئینگلیزی.
- ٢- سه‌باره‌ت به‌ تاقیکردنه‌وه‌ی کۆرسه‌کان:
- أ- مه‌رجه‌ قوتابی/ خوێندکاری ماسته‌ر له‌ تاقیکردنه‌وه‌ی کۆرسه‌کان دا نمره‌که‌ی له‌ (٦٠%) که‌مه‌تر نه‌بێت له‌ هه‌ر یه‌ک له‌ و باهه‌تانه‌ و له‌ کۆتایی هه‌ردوو وه‌رزه‌که‌دا تیکرپای نمره‌ (معدلی) له‌ (٧٠%) که‌مه‌تر نه‌بێت، به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ به‌ پێی رێنماییه‌کانی خوێندنی باڵا سه‌رینه‌وه‌ی ناو (ترقی‌ن القید) ده‌کرێت.
- ب- ئەگه‌ر قوتابی/ خوێندکاری ماسته‌ر له‌ کۆرسی یه‌که‌م له‌ نیوه‌ی زیاتری باهه‌ته‌کان که‌وت، نه‌وا سه‌رینه‌وه‌ی ناو (ترقی‌ن قید) ده‌کرێت و مافی چوونه‌ نێو کۆرسی دووهمی نابێت.
- ٣- قوتابی/خوێندکاری ماسته‌ر له‌ سه‌رجه‌م بو‌اره‌کان واته‌ له‌ بواری (زانسته‌ په‌تی و سه‌روشتی و (ته‌طبیقیه‌کان) و زانسته‌ پزیشکیه‌کان) و له‌ بواری (زانسته‌ مرۆقا‌یه‌تییه‌کان)، مه‌رجه‌ پێش تاوتوێکردنی ماسته‌رنامه‌که‌ی (١) یه‌ک توێژینه‌وه‌ی زانستی هه‌لێنجراو له‌ ماسته‌رنامه‌که‌ی له‌ گۆفاریکی زانستی باوه‌رپێکراو (معمد) ب‌لاوبکاته‌وه‌.

٤- پێویستە ماستەرنامە‌ی قوتابی/خوێندکاری ماستەر بە‌شدارییەکی رەسەن بێت لە بەرھەمھێنانی مەعریفە لە بوارە‌کە‌یدا و ھە‌ڵسە‌نگاندنیش بریتی دە‌بێت لە گە‌فتوگۆی زانستی ماستەرنامە‌کە‌ لە‌لایەن لیژنە‌یە‌کی پە‌سپۆرە‌و و بە‌پێی رێنماییە‌کانی گە‌فتوگۆی زانستی.

٥- کۆرسە‌ ئە‌کادیمیە‌کان بە‌م شیۆە‌ی خوارە‌و دە‌بێت:

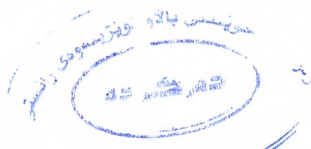
کاندیدیە‌کان دوا‌ی بە‌دە‌ستھێنانی ئاستی پێویست لە‌ تاقیکردنە‌وه‌ی (IELTS) یان ھاوتاکە‌ی لە‌ تاقیکردنە‌وه‌ ستانداردە‌کانی دیکە‌ی زمانی ئینگلیزی بە‌ پێی خالی (أ) ی برگە‌ی (٢- مە‌رجی ئاستی توانستی زمانی ئینگلیزی) ی (تە‌وہری یە‌کە‌م) ی سەرۆہ، ئە‌وکات بە‌ فەرپی دە‌بنە‌ قوتابی/خوێندکاری ماستەر و دە‌توانن دە‌ست بە‌ کۆرسە‌ ئە‌کادیمیە‌کان بکە‌ن، بە‌م پێیە‌ وەرگێراوان لە‌ خوێندنی ماستەر دوو جۆرن:

١. کاندیدی خوێندنی ماستەر: ئە‌و بە‌رێزانە‌ دە‌گرتە‌وہ کە‌ لە‌ پێشبرکیدا دە‌رچوون، بە‌لام ئاستی توانستی زمانی ئینگلیزیان نە‌گە‌یشتووہ تە‌ ئاستی داواکراو یان ھیچ جۆرە‌ تاقیکردنە‌وہ‌یە‌کی توانستی زمانی ئینگلیزیان نییە‌.
٢. قوتابی/خوێندکاری ماستەر: ئە‌و بە‌رێزانە‌ دە‌گرتە‌وہ کە‌ ئاستی پێویست لە‌ تاقیکردنە‌وه‌کانی (IELTS) یان ھاوتاکانی لە‌ تاقیکردنە‌وه‌ ستانداردە‌کانی نیو دە‌وڵە‌تی تر کە‌ ئاماژە‌یان پێ‌دراوہ لە‌ خالی (١) ی سەرۆہ بە‌ دە‌ست ھێناوہ.

ناوہرۆکی کۆرسە‌ ئە‌کادیمیە‌کان:

أ- سالی یە‌کە‌م: کۆرسی یە‌کە‌م: کۆرسی ئامادە‌کاری دە‌بێت بۆ وانە‌کانی:

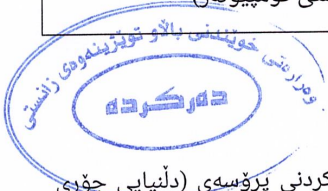
١. زانستی کۆمپیوتەر (لە‌ لایەن سینتە‌ری کۆمپیوتەر یان بە‌شی زانستی کۆمپیوتە‌ری زانکۆ پیادە‌ دە‌کرت)، ئامانج لێی ئە‌وہ یە‌ کە‌ قوتابی/خوێندکار پروانامە‌ی (ICDL) یان (IC3) یان پروانامە‌ی لە‌و جۆرە‌ سۆفتوێر و ئە‌پلیکە‌یشنە‌نە‌ بە‌دە‌ستھێنێت کە‌ پە‌یوہ‌ندیدارە‌ بە‌ خوێندنە‌کە‌ی.
٢. زمانی ئینگلیزی (Academic English) (لە‌ لایەن سینتە‌ری زمانی زانکۆکانە‌وہ پیادە‌ دە‌کرت) ئە‌م کۆرسە‌ تابیە‌ت دە‌بێت بە‌ زمانی ئە‌کادیمی.
٣. میتۆدۆلۆجی (لە‌ لایەن سینتە‌ری توێژینە‌وہ‌ی زانستی زانکۆہ پیادە‌ دە‌کرت) و پێویستە‌ کتیی تابیە‌ت بە‌ (میتۆدۆلۆژی زانستە‌ کۆمە‌ڵایە‌تی و مرۆییە‌کان) دیاری بکرت (تاقیکردنە‌وہ لە‌سەر ئاستی زانکۆ بە‌ شیۆە‌ی ناوہندی دە‌بێت).
٤. دوو وانە‌ی پە‌سپۆری (لە‌ لایەن بە‌شی زانستییە‌وہ پیادە‌ دە‌کرت).
٥. ماوہی ئە‌م کۆرسە‌ (١٥) ھە‌فتە‌ دە‌بێت بە‌ تاقیکردنە‌وہ‌کانی پە‌سپۆرە‌و.
٦. بۆ ھەر وانە‌یە‌ک پێویستە‌ (٢ بۆ ٤) کاتژمێری تیۆری بخوێندرت لە‌ ھە‌فتە‌یە‌کدا.
٧. بۆ ھەر وانە‌یە‌ک پێویستە‌ لە‌ بە‌رامبەر (١) کاتژمێری تیۆری (٣) کاتژمێری ئە‌رکی (Workload) (قوتابی/خوێندکار) ھە‌فتانە‌ ئە‌نجام بدرت.
٨. دە‌رچوون و بە‌دە‌ستھێنانی پێداویستییە‌کانی کۆرسە‌کە‌ مە‌رجە‌ بۆ پە‌رینە‌وہ بۆ کۆرسی دووہم.
٩. ئامادە‌کردنی دوو (٢) پە‌یپەر کە‌ لە‌ (٣٠٠) سئ ھە‌زار وشە‌ کە‌متر نە‌بێت لە‌ ماوہی کۆرسە‌کە‌دا، بۆ وانە‌کانی (میتۆدی زانستی و وانە‌ پە‌سپۆرییە‌کان) بە‌ پە‌رپەرە‌کردنی (میتۆدی توێژینە‌وہ).
١٠. بۆ ھە‌ڵسە‌نگاندنی پە‌یپەرە‌کان پێویستە‌ مامۆستایە‌کی ھە‌مان پە‌سپۆری وە‌ک (Second marker) ھە‌ڵسە‌نگاندن بۆ پە‌یپەرە‌کە‌ بکات و (٥٠%) ی نمرە‌کە‌ دا بێت.
١١. ئامادە‌کردن و پێشکە‌شکردنی (٤) سیمینار (پریزێنتە‌یشن) لە‌ وانە‌ی (Academic English) لە‌ ماوہی کۆرسە‌کە‌دا، بە‌ پە‌رپەرە‌کردنی بنە‌مای (میتۆدی توێژینە‌وہ).
١٢. لە‌ (٥٠%) ی نمرە‌ی کۆتایی کۆرسە‌کە‌ بۆ ھەر وانە‌یە‌ک لە‌سەر پە‌یپەرە‌کان دە‌بێت.

١٣. هەر قوتابی/ خوێندکاریک ئاستی (زانستی کۆمپیوتەر و زمانی ئینگلیزی) به‌ پێی پێوه‌ره‌کان ئاماده‌ کردبێت، له‌م کۆرسه‌دا بۆی هه‌ژمار ده‌کرێت و به‌شداری له‌و وائانه‌دا (ئیلزامی) نابێت.

سالی یه‌که‌م، کۆرسی یه‌که‌م، ماوه‌ی (١٥ هه‌فته) به‌ تاقیکردنه‌وه‌کانیشه‌وه			
تێبینی	ئهرکی خوێندکار (Workload) (٣٥-٣٠) کاتژمێر کارکردن له هه‌فته‌یه‌که‌دا	ژماره‌ی کاتژمێره‌کان (١٢-١٠) کاتژمێر له هه‌فته‌یه‌که‌دا	ژماره‌ی وانه‌کان (ه‌ وانه) له هه‌فته‌یه‌که‌دا
✓ دیاریکردنی مه‌رجی به‌کارهێنانی سه‌رچاوه‌ی نوێ. ✓ بۆ هه‌سه‌نگاندنی په‌یپه‌ره‌کان (Second marker) هه‌بێت و (٥٠%) نمره‌که‌ دابنێت.	ئاماده‌کردنی (٢) دوو په‌یپه‌ری (٣٠٠٠) وشه‌یی (کوانتیته‌ تیف، کوالیته‌ تیف) به‌ په‌یره‌وکردنی (میتۆدی توێژینه‌وه‌)	(٢) دوو کاتژمێری هه‌فتانه	وانه‌ی (میتۆدی توێژینه‌وه‌) به‌ مه‌رجیک کتیبی مه‌نه‌جه‌ی (Textbook) ی نوێ دیاری بکریت.
✓ له (٥٠%) نمره‌ی کۆتایی کۆرسه‌که‌ بۆ هه‌ر وانه‌یه‌که‌ له‌سه‌ر په‌یپه‌ره‌کان بێت.	ئاماده‌کردنی (٤) سیمینار (پریزێنته‌ یش)، به‌ په‌یره‌وکردنی (میتۆدی توێژینه‌وه‌)	(٤) چوار کاتژمێری هه‌فتانه	وانه‌ی ئینگلیزی نه‌کادیمی (نووسین و قسه‌کردن) Academic English: (Writing & Speaking)
✓ پێوسته‌ له‌ کۆرسه‌کاندا سه‌رجه‌م رێنماپیه‌کانی دلنیاپی جۆری جیه‌جیه‌کریت (کۆرسبووک، فیدباک، تاقیکردنه‌وه‌.. تا دواپی)	ئاماده‌کردنی (٢) دوو په‌یپه‌ری (٣٠٠٠) وشه‌یی به‌ په‌یره‌وکردنی (میتۆدی توێژینه‌وه‌)	(٢) دوو کاتژمێری هه‌فتانه بۆ هه‌ر وانه‌یه‌که‌	دوو وانه‌ی پسپۆری به‌ په‌یره‌وکردنی (دلنیاپی جۆری فێرکردن)
به‌ سه‌ره‌به‌رشته‌ی (سه‌نته‌ری کۆمپیوته‌ر) یان (به‌شی زانستی کۆمپیوته‌ر)			وانه‌ی زانستی کۆمپیوته‌ر (ICDL)

ب - سالی یه‌که‌م: کۆرسی دووهم: کۆرسیکی پسپۆری ده‌بێت:

١. ماوه‌ی ئەم کۆرسه‌ (١٥) هه‌فته‌ ده‌بێت به‌ تاقیکردنه‌وه‌کانیشه‌وه.
٢. خوێندنی (٣-٤) وانه‌ی پسپۆری (له‌ لایه‌ن به‌شی زانستیه‌وه‌ پیاوه‌ ده‌کرێت) به‌ په‌یره‌وکردنی پرۆسه‌ی (دلنیاپی جۆری فێرکردن).
٣. بۆ هه‌ر وانه‌یه‌که‌ پێوسته‌ (٢٥-٢٠) کاتژمێری وانه‌ی تیۆری (محاضرات) بخوێنرێت له‌ کۆرسه‌که‌دا.
٤. بۆ هه‌ر وانه‌یه‌که‌ پێوسته‌ له‌ به‌رامبه‌ر (١) کاتژمێری تیۆری (٣) کاتژمێری ئهرکی (قوتابی/ خوێندکار) هه‌فتانه‌ ئه‌نجامداریت.
٥. ئاماده‌کردنی په‌یپه‌ریکی (٤٠٠٠-٥٠٠٠) وشه‌یی، بۆ هه‌ر وانه‌یه‌که‌ به‌ په‌یره‌وکردنی (میتۆدی توێژینه‌وه‌).
٦. بۆ هه‌سه‌نگاندنی په‌یپه‌ره‌کان پێوسته‌ مامۆستایه‌کی هه‌مان پسپۆری وه‌که‌ هه‌سه‌نگینه‌ری دووهم (second marker) هه‌سه‌نگاندن بۆ په‌یپه‌ره‌کان بکات و (٥٠%) نمره‌که‌ دابنێت.
٧. (٥٠%) نمره‌ی کۆتایی کۆرسه‌که‌ بۆ هه‌ر وانه‌یه‌که‌ له‌سه‌ر په‌یپه‌ره‌که‌ ده‌بێت.

خشتهی چونیەتی دابەشکردنی کاتژمێرەکان (hours) بۆ بەدەستھێنانی یەکە (credit):

۱. ژمارە یەکە (credit) بەدەستھاتوو بۆ ھەر کۆرسێک، بەم شێوەیە دەبێت:

چۆنیەتی دابەشکردنی کاتژمێرەکان (hours) بۆ بەدەستھێنانی یەکە (credit)						
چۆنیەتی دابەشکردنی کاتژمێرەکان ھەفتەیکە (۵۰) کاتژمێر						
یەکە (credit) بۆ ھەر کۆرسێک (۳۰)			کۆی کاتژمێرەکانی کۆرسێک (۷۵۰) کاتژمێر			
یەکە (۳۰) یەکە	کاتژمێر (۷۵۰ = ۱۵ × ۵۰)		کاتژمێر (۵۰ = ۱۰ + ۳۰ + ۱۰)			
ژمارە یەکە کاتژمێر پێویست بۆ یەکە یەکە.	ژمارە کاتژمێرەکانی کۆرسێک	ژمارە ھەفتەکانی کۆرس	کاتژمێرەکانی ھەفتەیکە	کاتژمێری تەرخانکراو بۆ پەییەرو سیمینار	یەکە (Credit) بۆ ھەر کۆرسێک (۳۰) یەکە ئەرکەکان (Workload)	کاتژمێری وانەکان (محاضرات)
(۲۵) یەکە = کاتژمێر.	(۷۵۰) کاتژمێر	(۱۵) ھەفتە	(۵۰) کاتژمێر	(۱۰) کاتژمێر لە ھەفتەیکەدا.	(۳۰) کاتژمێر لە ھەفتەیکەدا.	(۱۰) کاتژمێر لە ھەفتەیکەدا.

۲. ژمارە یەکە (Credit) بەدەستھاتوو بۆ سالی نووسینی ماستەرنامە، بەم شێوەیە دەبێت:

چۆنیەتی دابەشکردنی کاتژمێرەکان (HOURS) لە سالی نووسینی ماستەرنامە بەرامبەر یەکە (CREDIT) ی پێویست.		
کۆی پۆزەکان	ژمارە کاتژمێری کارکردن لە پۆزیکدا	کۆی یەکە بەدەستھاتوو بۆ سالەکە
(۳۰۰) پۆز	(۵) کاتژمێر لە پۆزیکدا	(۱۰۰۰) = ۵ × ۳۰۰ کاتژمێر
(۱۵۰۰) = ۲۵ ÷ ۶۰ یەکە (CREDIT)		

۳. ژمارە یەکە (CREDIT) بەدەستھاتوو بۆ ھەردوو سالی خوێندنی ماستەر، بەم شێوەیە دەبێت:

چۆنیەتی یەکە (CREDIT) کانی ھەردوو سالی خوێندنی ماستەر		
کۆرسی یەکەم	کۆرسی دووھم	سالی نووسینی ماستەرنامە
(۳۰) یەکە (CREDIT).	(۳۰) یەکە (CREDIT).	(۶۰) یەکە (CREDIT).
(۱۲۰) = ۶۰ + ۳۰ + ۳۰ یەکە (CREDIT)		

تەوهری یینجەم / سەبارەت بە دەرجووانی زانکۆ تاییه‌تەکان (زانکۆ ئەهیلەکان):

دەرجووانی زانکۆ تاییه‌تەکانی هەریمی کوردستان مافی پێشکەشکردنێان هەیە بە هەمان مەرج و رێنماییه‌کانی سەرۆه بە شیوازی پارێزێل، بە مەرجیک زانکۆکه مۆله‌تی فەرمی له وەزاره‌تی خوێندنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی حکومه‌تی هەریمی کوردستان وەرگرتیبت و بڕوانامه‌ی پێشکەشکار له لایهن وەزاره‌ته‌وه په‌سەند کرايێت.

تەوهری شەشەم: تێبێنیه گشتیه‌کان:

١. ژماره و پلانی خوێندنی ماستەر و تەرخانکردنی کورسی خوێندن بە پێی تەوهری حه‌وته‌می ئەم رێنماییه موبت.

٢. بە پێی ئەم رێنماییه هەنگرانی بڕوانامه‌ی بە‌کالۆریۆس له داموودەزگا‌کانی سەر به وەزاره‌تی خوێندنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی هه‌روه‌ها داموودەزگا‌کانی دەر‌ه‌وه‌ی وەزاره‌تی خوێندنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی ده‌توانن داواکاری بۆ ئەم خوێندنه پێشکەش بکەن بە پێی تەوهری حه‌وته‌م و هه‌شته‌می ئەم رێنماییه.

٣. مەرجه‌ خوازیار پێشکەشی هەمان بۆاری خوێندنی ماستەر بکات له‌سەر بنه‌مای پسیۆری بڕوانامه‌ی بە‌کالۆریۆسه‌که‌ی، بە‌لام سەبارەت به‌و بەش و پەسپۆریانه‌ی که لیک نزیکن یان لیکچوون هەیه له‌ نێوان پسیۆری هه‌ردوو بە‌کالۆریۆس و ئەو پسیۆریه‌ی که خوازیار ده‌یه‌ویت له ماستەر پێشکەشی بکات ئەوا دواي ئەنجامدانی به‌راوردی زانستی (المقاصه‌ العلمیه) له لایهن لیژنه‌ی زانستی بەش له‌ نێوان بڕوانامه‌ی هه‌ردوو بە‌کالۆریۆس و ده‌ستنیشانکردنی پیداوێستی له‌ خوێندنی چەند بابە‌تیک، ده‌توانن داواکاری پێشکەش بکەن. بە‌لام مەرجه‌ ئەنجامدانی به‌راوردی زانستی (المقاصه‌ العلمیه) له کاتی پرۆسه‌ی پێشکەشکردن و پێش ئەنجامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زانستی ئەنجام بدریت، له کاتی دەرچوونی قوتابی/خوێندکار به‌م شیوه‌یه پتویسته ئەو بابە‌تانه‌ی که لیژنه‌ی زانستی داواي کردووه وەرگیریت و تێیدا دەرچن و نمره‌ی (٦٠%) که‌متر نه‌بێت بۆ هەر بابە‌تیک پێش ده‌ستپیکردنی خوێندنی ماستەر.

٤. کاندیدانی خولی دووم و سێهه‌می به‌رنامه‌ی تواناسازی مرۆیی بۆ خوێندنی ماستەر ئەوانه‌ی تا ئیستا مامه‌له‌کانیان پرۆسێس نه‌کراوه و سه‌فه‌ری دەر‌ه‌وه‌یان نه‌کردووه بۆ مه‌به‌ستی په‌یوه‌ندیکردن به‌ خوێندن، ده‌توانن داواکاری پێشکەش بکەن، ئەگەر له‌ پێشبرکن سه‌رکه‌وتوو بن و به‌ فەرمی وەرگیران ئەوا ناویان له‌ لیستی کاندیدانی تواناسازی ده‌سرتیه‌وه، به‌لام ئەگەر وەرنه‌گیران ئەوا مافیان وه‌ک کاندیدی تواناسازی پارێزراو ده‌بێت، بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش پێشکەشکار پتویسته له‌ (وه‌زاره‌تی خوێندنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی/ فه‌رمانگه‌ی نێردراوان و په‌یوه‌ندیه‌ رۆشنبیرییه‌کان) نووسراوی فەرمی به‌یئیت که مامه‌له‌که‌ی پرۆسێس نه‌کراوه و سه‌فه‌ری دەر‌ه‌وه‌ی نه‌کردووه بۆ مه‌به‌ستی په‌یوه‌ندیکردن به‌ خوێندن.

٥. ئەو کاندیدانه‌ی به‌ پێی پرۆگرامی تواناسازی مرۆیی نێردراوان بۆ دەر‌ه‌وه‌ی وڵات و یان به‌ هەر شیوازیکی تر وه‌کو (بعثات) و (زمالات) له ئیستادا گه‌راونه‌ته‌وه و خوێندنیان ته‌واو نه‌کردووه به‌ هۆکاری جیا جیا، یان به‌ هەمان شیوه له‌ ناوه‌وه‌ی وڵات خوێندنیان ته‌واو نه‌کردووه و سه‌رپه‌وه‌ی ناو (ترقی‌ن القید) کروان به‌ هۆکاری جیا جیا، مافی پێشکەشکردنیان نییه‌ تا تێبه‌ریوونی (٣) سن سأل به‌سه‌ر گه‌رانه‌وه‌یان و سه‌رپه‌وه‌ی ناویان.

٦. هیچ مامه‌له‌یه‌کی پێشکەشکردن وەرناگیریت، ئەگەر سه‌رجه‌م دۆکیۆمێنته‌کان ته‌واو نه‌بێت تا دواين رۆژی پێشکەشکردن، به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ خوازیار مافی به‌شداربوونی له تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زانستی ناییت و یاریده‌ده‌ری سه‌رۆک زانکۆکان بۆ کاروباری زانست و خوێندنی باڵا به‌ریساریان له وردیینی کردنی دۆکیۆمێنته‌کان و ده‌ستنیشانکردنی لیستی ئەو پێشکەشکارانه‌ی که مافی تاقیکردنه‌وه‌ی توانستی زانستیان هەیه، هه‌روه‌ها لیژنه تاییه‌تەکانی وەزاره‌تی خوێندنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی چاودێری و وردیینی دۆکیۆمێنته‌کان و پرۆسه‌ی پێشکەشکردن ده‌کەن.

٧. ئەو خوازیارانه‌ی که ئاره‌زوومه‌ندن بۆ پێشکەشکردن بۆ خوێندنی ماستەر که دوو سأل خزمه‌تی رازهی فیعلی دواي دامه‌زراندن و به‌ده‌سته‌ینانی بڕوانامه‌ی بە‌کالۆریۆسی تا ریکه‌وتی ده‌ستپیکردنی خوێندنی ماسته‌ری هەیه شایسته‌ی مۆله‌تی خوێندن ده‌بێت به‌ پێی

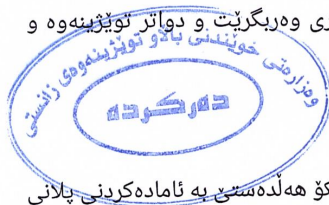
یاسای راژهی شارستانی هه‌موارکراوی سالی (٢٠٠٩). به‌لام سه‌بارته‌ به‌و خوازیارانه‌ی که مه‌رجی دوو سال خزمه‌تی فیعلیان نییه‌ دوا‌ی به‌ده‌سته‌پێنای بروننامه‌ی به‌کالۆریۆس و دامه‌زراندنی ئەوا مافی پێشکه‌کردن‌یان هه‌یه‌ به‌لام مۆله‌تی خۆبەدوێنیان به‌ بن‌ مووچه‌ ده‌بیت .
٨. مۆله‌تی خۆبەدوێنی ماسته‌ری ناوه‌خۆ له‌ زانکۆ حکومه‌یکانی هه‌رێمی کوردستان به‌ شیوه‌ی خۆته‌رخانکردنی ته‌واو (تفرغ تام) ده‌بیت.
٩. پێویسته‌ ئەو پێشکه‌شکاره‌ی که‌ دانه‌مه‌زراوه‌ به‌لێننامه‌ی یاسایی له‌ زانکۆ پێشکه‌ش بکات که‌ له‌ هه‌یج فه‌رمانگه‌یه‌کی حکومی دانه‌مه‌زراوه‌، ئەگه‌ر زانیاری نادروستی دا بێت ئەوا هه‌موو به‌رپرسیاره‌تی یاسایی ده‌که‌وێته‌ ئەستۆ، جگه‌ له‌ سه‌پنه‌وه‌ی ناوه‌که‌ی له‌ خۆبەدوێنی.

١٠. به‌ پێی بریاری ئەنجومەنی وەزارەت مامەلە لەگەڵ پۆینت ناكریت بۆ مه‌به‌ستی پێشکه‌شکردن و ده‌رئه‌نجامه‌کانی تاقی‌کردنه‌وه‌ی توانستی زانستی (واته‌ ژماره‌کان جبر ناكرین)

١١. زانیی زمانی کوردی بۆ بواری زانسته‌ مرۆفایه‌تیه‌کان مه‌رجه‌ بۆ چوونه‌ پێشبرکێ بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش زانکۆ میکانیزمی پێویست ده‌گرێته‌ به‌ر.

١٢. به‌ هه‌یج شیوه‌یه‌ک ناكریت قوتابی/ خۆبەدوێنی ماسته‌ر خۆبەدوێنه‌که‌ی بگوازیته‌وه‌ بۆ زانکۆیه‌کی دیکه‌.

١٣. ئەگه‌ر له‌ به‌شێکی زانستی به‌ ته‌نها یه‌ک قوتابی/ خۆبەدوێنی ماسته‌ر وه‌رگیرا، ئەوا خۆبەدوێنه‌که‌ی دوا‌ده‌خریت، له‌ حاله‌تی هه‌بوونی هه‌مان پشپۆری له‌ زانکۆیه‌کی دیکه‌ ئەوا ده‌توانیت ته‌نها کۆرسه‌کانی خۆبەدوێنی به‌ شیوه‌ی میوانداری وه‌رگیریت و دواتر توێژینه‌وه‌ و تاوتوێکردنی ماسته‌رنامه‌که‌ی له‌ زانکۆی خۆی ئەنجام بدات.

ته‌وه‌ری حه‌وته‌م: پلان و ژماره‌ی کورسیه‌کانی ماسته‌ر:

دوا‌ی ده‌رجوونی ئەم پلانه‌یه‌ی وەزاره‌تی خۆبەدوێنی بە‌لا به‌ فه‌رمی داوا‌ی پلان له‌ زانکۆکان ده‌کات، زانکۆ هه‌له‌ده‌سته‌ی به‌ ئاماده‌کردنی پلانی خۆبەدوێنی ماسته‌ر به‌ پێی پلانه‌یه‌کان و ژماره‌ی کورسیه‌کان دیاری ده‌کات و له‌ لایه‌ن ئەنجومەنی زانکۆکه‌وه‌ پلانی خۆبەدوێنی ماسته‌ر و ژماره‌ی کورسیه‌کان په‌سه‌ند ده‌کریت و دواتریش له‌ لایه‌ن وەزاره‌ت پلان و ژماره‌ی کورسیه‌کان په‌سه‌نده‌کریت، کورسیه‌کانیش به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌ ته‌رخان ده‌کریت:

١- کورسیه‌ ته‌رخانکراوه‌کان بۆ دامووده‌زگاکانی سه‌ر به‌ وەزاره‌تی خۆبەدوێنی بە‌لا و توێژینه‌وه‌ی زانستی:
پێژه‌یه‌ک له‌ کورسیه‌کان بۆ دامووده‌زگاکانی سه‌ر به‌ وەزاره‌تی خۆبەدوێنی بە‌لا و توێژینه‌وه‌ی زانستی ده‌بیت و پرۆسه‌ی پێشکه‌شکردن سه‌رتاسه‌ری ده‌بیت به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌:

أ- ژماره‌یه‌ک له‌ کورسیه‌کان به‌ پێی پێژه‌ی خالی (١)ی سه‌ره‌وه‌ ته‌رخان ده‌کریت بۆ زانکۆ نوێیه‌کان و زانکۆ پۆلیته‌کنیکه‌کان، له‌م حاله‌ته‌دا ته‌نها خوازیارانی میلاکی ئەو زانکۆیانە‌ی که‌ کورسیان بۆ ته‌رخانکراوه‌ بۆیان هه‌یه‌ پێشبرکێ له‌ نیوان خۆیان بکه‌ن له‌ سه‌ر ژماره‌ی ئەو کورسیانه‌ی بۆیان ته‌رخان کراوه‌، له‌م حاله‌ته‌دا ئەو خوازیارانه‌ بۆیان نییه‌ پێشبرکێ له‌ سه‌ر کورسیه‌کانی دیکه‌ بکه‌ن، به‌لام پێویسته‌ له‌ حاله‌تی ته‌رخانکردنی کورسی بۆ زانکۆ نوێیه‌کان و زانکۆ پۆلیته‌کنیکه‌کان له‌ (١) پێشکه‌شکاریان زیاتر هه‌بیت بۆ پێشبرکێ کردن له‌ سه‌ر هه‌ر کورسیه‌ک، له‌ کاتی مانه‌وه‌ی کورسیه‌کانی زانکۆ نوێیه‌کان و زانکۆ پۆلیته‌کنیکه‌کان ئەوا کورسیه‌کان پوچه‌ل (إبطال) ده‌کرێنه‌وه‌ و پرناکرێنه‌وه‌.

ب- کورسیه‌کانی دیکه‌ ده‌بیت به‌ کورسی هه‌موو دامه‌زراوه‌کانی خۆبەدوێنی بە‌لا و خودی زانکۆکه‌، که‌ هه‌موو پێشکه‌شکارێک له‌ هه‌ر دامووده‌زگایه‌کی سه‌ر به‌ وەزاره‌تی خۆبەدوێنی بە‌لا و توێژینه‌وه‌ی زانستی بێت مافی هه‌یه‌ پێشکه‌شی بکات و له‌ نیوان خۆیان پێشبرکێ بکه‌ن له‌ سه‌ر ژماره‌ی کورسیه‌کان، ئەم خوازیارانه‌ بۆیان نییه‌ له‌ سه‌ر کورسیه‌ ته‌رخانکراوه‌کان بۆ زانکۆ نوێیه‌کان و زانکۆ پۆلیته‌کنیکه‌کان پێشکه‌شی بکه‌ن و پێشبرکێ بکه‌ن.

٢- کورسیه تهرخانکراوه‌کان بۆ دامووده‌زگا‌کانی دهره‌وه‌ی وه‌زاره‌تی خۆیهدنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی (کورسی سیستمی پارالێل):
أ- پێژیه‌ک له کورسیه‌کان به شپوهی پارالێل تهرخان ده‌کرێت بۆ دامووده‌زگا‌کانی دهره‌وه‌ی وه‌زاره‌تی خۆیهدنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی که بریتی ده‌بێت له فهرمانبه‌ری دامووده‌زگا‌کانی حکومه‌تی ههریم و یان نه‌و پێشکه‌شکارانه‌ی که دانهمه‌زاون له هه‌یج دامه‌زراوه‌یه‌ک. ئەم پێشکه‌شکارانه مافیان نییه له‌سه‌ر کورسیه‌کانی خالی (١)ی سه‌ره‌وه پێشکه‌ش بکه‌ن.
ب- پێشکه‌شکردن له‌سه‌ر رێژه‌ی کورسیه‌کانی خالی (أ)ی سه‌ره‌وه به شپوهی سه‌رتاسه‌ری ده‌بێت و نه‌و پێشکه‌شکاره‌ی زۆرتهرین خالی به‌ده‌سته‌ینا به پێی رێژه‌ی پلانه‌که وه‌رده‌گیرێت.

ته‌وه‌ری هه‌شته‌م: سه‌باره‌ت به لایه‌نی دارایی خۆیهدن:

١- بۆ نه‌و کاندیدانه‌ی له‌سه‌ر میلاکی زانکۆکان و دامه‌زراوه‌کانی وه‌زاره‌تی خۆیهدنی باڵان گشت تێچووی خۆیهدنه‌که له نه‌ستۆی نه‌و زانکۆیه ده‌بێت که خۆیهدنی ماسته‌ری کردۆته‌وه (جگه له دهرجوانی زانکۆ تابه‌ته‌کان که خۆیهدنه‌که‌یان به شپواری پارالێل ده‌بێت). له خاله‌تی تهرخانکردنی کورسی بۆ زانکۆ تازه‌کان، نه‌گه‌ر قوتابی/ خۆیهدکاری ماسته‌ر له‌سه‌ر میلاکی زانکۆ نوێیه‌کان وه‌رگیرا، نه‌وا تێچووی خۆیهدنه‌که (وه‌کو پاداشتی لیژنه‌ی تاوتوێکردن و سه‌ره‌پرشتیار+ خه‌رجی چاپکردن و خه‌رجی توێژینه‌وه‌که) جگه له کرێی خۆیهدن له نه‌ستۆی زانکۆی سوودمه‌ند ده‌بێت، به پێچه‌وانه‌وه له‌سه‌ر نه‌ستۆی قوتابی/ خۆیهدکار ده‌بێت.

٢- نه‌و کاندیدانه‌ی له دهره‌وه‌ی میلاکی دامه‌زراوه‌کانی وه‌زاره‌تی خۆیهدنی باڵان، شپواری خۆیهدنه‌که‌یان به سیستمی پارالێل ده‌بێت و ته‌واوی تێچووی خۆیهدنی ماسته‌ره‌که‌یان له نه‌ستۆی قوتابی/خۆیهدکار ده‌بێت، بۆ نه‌م مه‌به‌سته‌ش پێویسته پێشکه‌شکار له کاتی به‌ده‌سته‌ینانی نوسراوی لاری نه‌بوونی وه‌زاره‌ته‌که‌ی ئاماژه به په‌زنامه‌ندی وه‌زاره‌ته‌که‌ی بدرێت، بۆ نه‌م مه‌به‌سته‌ش پێویسته پێشکه‌شکار له کاتی پرۆسه‌ی پێشکه‌شکردن به‌ئیننامه‌ی یاسایی له زانکۆ پرېکاته‌وه که ئاماده‌یه ته‌واوی تێچووی خۆیهدنه‌که له نه‌ستۆی خۆی بگرێت.

٣- هه‌لگرانی پروانامه‌ی به‌کالۆریۆس که له هه‌یج فه‌رمانگه و دامووده‌زگایه‌کی حکومه‌تی ههریم دانهمه‌زاون واته فهرمانبه‌ری هه‌میشه‌یی نین، بۆیان هه‌یه داواکاری پێشکه‌ش بکه‌ن بۆ خۆیهدنی ماسته‌ر به شپواری پارالێل، بۆ نه‌م مه‌به‌سته‌ش پێویسته پێشکه‌شکار له کاتی پرۆسه‌ی پێشکه‌شکردن به‌ئیننامه‌ی یاسایی له زانکۆ پرېکاته‌وه که ئاماده‌یه ته‌واوی تێچووی خۆیهدنه‌که له نه‌ستۆی خۆی بگرێت.

٤- دواي دهرچوونی ئەم رېنمايه، کرێی خۆیهدنی ماسته‌ر به شپواری پارالێل له لایه‌ن وه‌زاره‌ته‌وه به هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ڵ زانکۆکان ده‌سته‌ینشاندە‌کرێت.

ته‌وه‌ری نۆیه‌م: ئەم رېنمايه له رېکه‌وتی دهرچوونيه‌وه کاری پێده‌کرێت و ههر رېنمايه‌کی تر له‌مه‌و پيش دهرچووه که ناکۆک و پێچه‌وانه‌ بێت له‌گه‌ڵ ئەم رېنمايه، نه‌وا کاری پیناکرێت.

هۆیه‌کانی دەرچوونی ئەم رێنماییه

هۆیه‌کانی دەرچوونی ئەم رێنماییه بریتین له به‌دییه‌نانی چه‌ند ئامانجی‌کی سه‌ره‌کی که ئەمانه‌ن:

١. به‌رده‌وام بوونی زیاتر له پرۆسه‌ی به‌رزکردنه‌وه‌ی ناستی خوێندنی باڵا له هەرێمی کوردستان و په‌چاوکردنی هاوسه‌نگی نێوان چه‌ندبۆتی و چۆنیه‌تی له خوێندنی باڵادا.
٢. پێگه‌یانندی که‌سانی په‌سه‌نکردنی و شاره‌زا و به‌دییه‌نانی هه‌ردوو لێهاته‌وویی (وانه‌بێژی و توێژه‌ری) بۆ مامۆستایانی دامه‌زراره‌کانی خوێندنی باڵا.
٣. به‌سه‌ننه‌وه‌ی خوێندنی باڵا به‌ پێداوێستی دامووده‌زگا حکومی و تایبه‌ته‌کانی هەرێمی کوردستان و سازان له‌گه‌ڵ سه‌رده‌م و پێداوێستیه‌کانی بازاری کار و به‌شداری له‌ پێشنيان‌کردنی چاره‌سه‌ری گونجاو بۆ کێشه و گه‌رفته‌کان له هەرێمی کوردستان.

د.یوسف گۆران

وه‌زیری خوێندنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی

وێنه‌به‌ک بۆ:

- نووسینه‌گه‌ی به‌رێز جه‌نابی وه‌زیر/ بۆ زانین/ له‌گه‌ڵ رێزدا.
- وه‌زاره‌تی داد/ رۆژنامه‌ی وه‌ قایعی کوردستان/ تکیه‌ بۆ ب‌لاوکردنه‌وه‌ی / له‌گه‌ڵ ریزدا.
- راوێژکاری جه‌نابی وه‌زیر بۆ کاروباری خوێندنی باڵا/ بۆ زانین / له‌گه‌ڵ ریزدا.
- راوێژکاری جه‌نابی وه‌زیر بۆ کاروباری تواناسازی/ بۆ زانین / له‌گه‌ڵ ریزدا.
- سه‌رۆکایه‌تی گشت زانکۆ حکومه‌یه‌کانی هەرێمی کوردستان/ بۆ زانین و کاری پێوێست به‌ پێی په‌یوه‌ندی/ له‌گه‌ڵ رێزدا.
- ئەنجومه‌نی کوردستان بۆ په‌سه‌نکردنی پزیشکییه‌کان/ له‌گه‌ڵ رێزدا.
- ده‌سته‌ی کوردستانی بۆ دراستی ستراتیجی و توێژینه‌وه‌ی زانستی/ له‌گه‌ڵ رێزدا.
- گشت فه‌رمانگه‌کانی دیوانی وه‌زاره‌ت/ بۆ زانین/ له‌گه‌ڵ ریزدا.
- به‌رێوه‌بەراییه‌تی کاروباری یاسایی ، له‌گه‌ڵ به‌راییه‌کان .
- ده‌رکرده‌ خولاو .